

ผลไม้โคนต้น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องของศาสนา พระพุทธเจ้าบอกว่า ศาสนานี้มันเป็นเรื่องทีละเอียดอ่อนมาก เขาจะเอาหลักวิทยาศาสตร์ ผู้ที่มีการศึกษา พวกหมอเขาจะคิดว่าเขามีการศึกษามา แล้วเขาเชื่อมั่นของเขาว่า เขาพิสูจน์ของเขาด้วยวิทยาศาสตร์ไง เราก็บอกเขาว่า วิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้เฉพาะหลักวิทยาศาสตร์ แต่วิทยาศาสตร์พิสูจน์ตรงนี้ไม่ได้ ฉะนั้นถึงว่าไม่เหมือนศาสนา

ศาสนานี้ ถ้าคำว่า “ศาสนา” ต้องอธิบายการเกิดการตาย อธิบายได้ทั้งหมดใน เรื่องของศาสนา เพราะมันเป็นเรื่องที่ฟังของใจ แต่หลักวิทยาศาสตร์มันเป็นเรื่องของวัตถุ มันอธิบายแก่นนั้นได้ มันเปรียบเหมือนผลไม้ เห็นไหม ผลไม้ที่ตกอยู่โคนต้น เราเก็บเฉพาะผลไม้ที่โคนต้น แต่คนที่เก็บผลไม้ที่โคนต้นมันได้แต่ผลไม้โคนต้น ไม่เคยขึ้นต้นไม้ต้นนั้น ไม่เคยปีนขึ้นต้นไม้ ไม่เคยเก็บต้นไม้

อันนี้ก็เหมือนกัน เห็นเหตุผลที่เก็บอยู่ที่โคนต้นไม้ ห้ามมองขึ้นไปข้างบนใจ ไม่เชื่อเรื่องปลีกย่อยจากนั้นไป ถ้าเราลองได้ปีนขึ้นไป มันเป็นเรื่องของความคิดเรื่องวิทยาศาสตร์ เห็นไหม ความคิดที่ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ที่จับต้องได้ ความคิดที่จับต้องได้นี้เป็นอารมณ์ อารมณ์มันเป็นผลสำเร็จของความคิด คือว่าความคิดนี้มันเหมือนกับผลไม้ มันผลิออกมาจากต้นไซ้ไหม แล้วมันเจริญเติบโตขึ้นมา แล้วมันหลุดร่วงออกจากต้นมามันก็ตกมาที่พื้น

ความคิดของเราก็เหมือนกัน ความคิดของเราที่เราคิดออกมาเป็นอารมณ์ ก่อนที่มันจะเป็นอารมณ์นี้เราไม่เห็น พอมันหลุดออกจากไซ้ ตกออกมาเป็นความคิดเรา เราถึงจับความคิดได้ นี่จิต

วิเคราะห์ เรื่องจิตวิทยาจับได้แค่นี้ สาวเข้าไปแค่นี้ไง แค่ว่าเก็บผลไม้โคนต้น แต่ไม่สามารถสาวเข้าไป

สาวเข้าไป ถ้าสาวเข้าไป มันถึงบอกว่าที่เกิดใจ ที่เกิดของความคิดอะไรต่างๆ นี่มันมีขึ้นมา เหมือนกับเราเข้าไปนะ ถึงว่าเรื่องของวิญญูณ เขาบอกว่าเขาไม่สนใจเรื่องของวิญญูณ เขาสนใจเรื่องของความเป็นอยู่ปัจจุบันนี้ ความเป็นอยู่ปัจจุบันนี้เป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า ศึกษาแล้วให้ความเป็นอยู่ปัจจุบันนี้มีความสุขก็พอ เรื่องของจิตวิทยาเรื่องนี้ไม่สนใจ ว่าอย่างนั้นเลย

ทีนี้ถ้าเรื่องของจิตวิทยาเรื่องนี้ไม่สนใจ มันก็ไม่ยอมขึ้นต้นไม้นั้นไง ไม่ยอมขึ้นต้นไม้นั้น ไม่ยอมแหงนขึ้นไปดูบนต้นไม้ว่าผลไม้บนต้นไม้มีมหาศาลเลย ไม่ใช่ว่ามีผลไม้ที่ตกอยู่ที่โคนต้นเท่านั้น เราจะเก็บผลไม้ที่โคนต้น เขาจะ เขาเก็บผลไม้ที่โคนต้น มีที่โคนต้นแล้วก็ยอมรับผลไม้ที่ตกมาที่พื้นนี้เท่านั้น นี่มีเท่านั้น แล้วอย่างอื่นไม่ยอมรับไง รับไม่ได้

แล้วถ้ายอมรับขึ้นมา พอมีการยอมรับขึ้นมา มันก็มีการขึ้นต้นไม้นั้นใช่ไหม การขึ้นต้นไม้นี้มันก็ย้อนเข้าไปหาจิตใจใจ ย้อนเข้าไปหาจิตใจ ความคิดออกมาเป็นอารมณ์ มันมาจากไหน เห็นการผลิขึ้นมา เห็นอะไรขึ้นมา มันจะเชื่อเรื่องของจิตวิทยาใจ ว่าเรื่องของใจ การเกิดการตายมันมีอยู่ตรงนี้ ต้องไปชำระล้างกันตรงนั้น มันถึงว่ามันตายไม่สูญ ไม่สูญเพราะว่ามันมีเหตุให้เกิดมาเป็นความคิด เป็นมโนกรรม เป็นมโนกรรมก็ออกมาเป็นวจีกรรม เป็นกายกรรม เป็นมโนกรรม เป็นกายกรรม เป็นวจีกรรม สร้างขึ้นมาเป็นผล

พอสร้างขึ้นมาเป็นวิบาก ใจดวงนั้นเป็นใจดวงที่รับ นี่ใจนั้นถึงสำคัญ พอใจนั้นสำคัญ ใจนี้ถึงไปเกิด ใจนี้ถึงไปตาย พอใจไปเกิดใจไปตาย มันก็รับผลต่อไปเรื่อยๆ มันถึงสะสมมา มันเลยเป็นสันดาน เป็นอำนาจาสนาบาบารมีใจ เป็นจิตเคยใจของใจดวงนั้นแต่ละดวงใจที่ไม่เหมือนกันออกไป มันถึงว่าต่างจิตต่างนิสัยออกไป ต่างจิตต่างนิสัย เห็นไหม

เราศึกษามา อย่างฟังธรรมมา เราได้ศึกษามา มันเป็นของครูของอาจารย์ ของครูบาอาจารย์ อ่านพระไตรปิฎกมาก็เป็นของพระพุทธเจ้า นี่ขึ้นต้นไม้ เห็นไหม การที่ว่าขึ้นต้นไม้ ถ้าเราขึ้นที่ต้นไม้มของเราเอง มันก็เป็นใจของเราเองไง เป็นใจของเราเอง แต่ถ้าเปรียบเป็นต้นไม้ มันเป็นวัตถุข้างนอกอีกแล้ว นี่สุดมยปัญญา สุดมยปัญญาคือการจามา คือความคิดมาเปรียบเทียบมาจากข้างนอก มันจะเป็นอดีตอนาคต ความเป็นอดีตอนาคตเทียบเข้ามาเพื่อเห็นถึงใจ

ถ้าถึงใจแล้ว ถ้าเราขึ้นของเราเอง มันต้องเป็นขณะที่ภาวนาขึ้นมา นั่นนะย้อนกลับเข้าไป นั่นนะขึ้นต้นไม้ นั่นย้อนกลับไปที่ใจ ย้อนกลับไปที่ความคิดของตัวเอง แล้วมันจะยืนยันกัน พอ มันยืนยันขึ้นมา มันปฏิเสธไม่ได้ ของนี้ปฏิเสธได้หรือ

อาจารย์บอก กระโถนนี้ใครมองก็ต้องเห็น นรกสวรรค์มีไหม ก็เหมือนกระโถน กระโถนนี้ ใครมองที่กระโถนท่านต้องเห็นของท่าน มันมีเป็นวัตถุเลย มันเป็นเหมือนกระโถนชิ้นหนึ่ง กระโถนนี้ ตาทุกคนมองเห็นกระโถน เห็นไหม กระโถนมันเป็นอะไร? มันเป็นหลักที่สร้างขึ้นเป็น กระโถน มันมองเห็นชัดๆ

อันนี้ก็เหมือนกัน เป็นเรื่องของหัวใจ เรื่องของภายใน มันก็จับได้อย่างนั้น มันเป็นวัตถุเลย เป็นธาตุเลย เป็นธาตุที่ใจจับต้องได้ จับต้องได้นี้ มันถึงว่ามันสกปรกได้ มันสะอาดได้ แล้วตัวนี้มัน ไม่เคลื่อนได้ กับมันเคลื่อนได้ มันต่างกันตรงนั้น

ถึงว่ามีจริง แต่พูดไปแล้วเขามองพวกเรา ถ้าพูดถึงเรื่องจิตวิญญาณนี้มี พระเราส่วนมากทำ เรื่องอย่างนั้น ทำเรื่องว่า เวลาอย่างพวกทางฝ่ายอภิธรรมเขาบอกว่าพวกเราพวกที่เป็นนักภาวนา เวลากำหนดพุทโธ พุทโธเข้าไป พอจิตสงบ พอตกใจเข้ามาๆ เห็นอะไรเข้ามาๆ อย่างนั้นมันเป็นเรื่องนอกอันนั้น เป็นเรื่องนอกในหลักสังขารมโน แต่ไอ้ที่มันมีส่วนถูกว่าเป็นนอกสังขารมโน แต่มันเป็นเรื่องของหัวใจ เรื่องเราจะบุกเบิกพื้นที่ดิน เราต้องโค่นป่า เราต้องทำลายบุกเบิกพื้นที่ดิน เห็นไหม เราจะพัฒนาที่ดินขึ้นมา เราต้องถม เราต้องทำที่ดินให้สมควรที่ที่เราจะปลูกบ้านปลูก เรือนได้

อันนี้ก็เหมือนกัน เราจะเข้าหาจิตใจของเราได้ ส่วนใหญ่ต้องผ่านตรงนี้ ส่วนใหญ่ต้องผ่าน อากาของใจเข้าไป ผ่านอากาของใจเข้าไปถึงจะถึงใจ ถ้าไม่ผ่านอากาของใจเข้าไป มันไม่เห็น ตรงนี้ มันจะเข้าไปไม่ได้ มันเป็นสัจจะอันหนึ่งที่ว่าต้องผ่านต้องประสบใจ

แต่ในทางสัจจะเขาบอกอันนี้ไม่ใช่ อันนี้เป็นการที่เราติดกัน เราหลงทางกัน เขาถึงว่า ถ้าเรา พูดเรื่องจิตวิญญาณ เขาจะหัวเราะเยาะ เขาจะคิดว่าไอ้พวกนี้เป็นพวกมกมาย เรื่องความไม่เชื่อจริง แต่เขาไม่เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นปัจจัยตั้ง สิ่งนี้เป็นการประสบของใจดวงนั้น ใจทุกดวงต้องประสบถึง นั้น การประสบถึงนั้นเพื่อจะเข้าไปหา เห็นไหม

อย่างข้าวนี้เป็นข้าวเปลือกมาก่อน ข้าวเปลือกหุงกินได้ไหม? ไม่ได้ แล้วเราปฏิเสธข้าวเปลือกได้ไหมว่า เราไม่ต้องการข้าวเปลือก ถ้าเราปฏิเสธข้าวเปลือก เราจะไม่มีการซื้อข้าวเจ้า เราจะไม่มีการกิน เราต้องยอมรับข้าวเปลือก แล้วเราเอาข้าวเปลือกนี้มาทำอะไรเพื่อจะเอาข้าวเจ้า เอาข้าวสารมาหุงกิน นี่เหมือนกัน ถ้าเราปฏิเสธเรื่องอาการของใจ แล้วเราจะเข้าถึงหัวใจได้อย่างไร

เราปฏิเสธอาการของใจไม่ได้ เราถึงปฏิเสธข้าวเปลือกไม่ได้ นี่มันเป็นสัจจะว่าข้าวเจ้ามาจากข้าวเปลือก ข้าวเปลือกมีเปลือก เปลือกนั้นเป็นกลีบ เปลือกนั้นไม่มีคุณค่า แต่ตัวของข้าวสารนั้นมีคุณค่า ใจก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีอาการของใจ ไม่มีการผ่านอาการของใจเข้าไป มันจะเข้าไปถึงเนื้อใจได้อย่างไร มันต้องผ่านอาการของใจนั้นเข้าไปก่อน

ถ้าจิตดวงนั้นเป็นอย่างนั้นนะ จิตที่สงบเลย ไม่ผ่านก็มี แต่อย่างที่ว่าไม่ผ่านตรงนั้น แล้วไปลูบคลำกันอยู่ที่ตัวกลีบ ตัวที่เป็นเปลือกของข้าวเปลือกนั้น เห็นไหม ลูบคลำว่าเป็นอาการๆ มันก็สงบ มันเป็นอย่างนั้น แต่มันไม่เคยเห็นข้าวสาร แล้วมันไม่เคยกินข้าวสาร เป็นลูบคลำแต่ข้าวเปลือกอยู่นั้น ว่าข้าวเปลือกนี้เป็นข้าวสาร แล้วข้าวเปลือกกับข้าวสารนี้เป็นคนละเรื่องเดียวกัน

ศาสนาถึงว่า ความเข้าใจมันต่างกันตรงนี้ไง มันถึงเข้าถึงหลักของศาสนาไม่ได้ ถ้าเขาจะเห็นอย่างนั้นก็ต้องเห็นอย่างนั้นไป ถึงว่าเป็นอำนาจวาสนานะ อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคลที่เกิดมาแล้วเชื่อทางไหน ในเรื่องของศาสนายังมีแขนงต่างๆ

เราถึงบอก “ธาตุ” ความเข้ากันด้วยธาตุ คือความชอบใจ อำนาจวาสนาเรามีมาอย่างนั้น แต่พลิกได้ พลิกเพลงกลับไปกลับมา ลูกศิษย์ครูบาอาจารย์เราก็ก็นำไปศึกษาของเขาก็มี แต่ถ้าศึกษามาเพื่อเปรียบเทียบนะ ศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง การศึกษาการเล่าเรียนนี้เป็นสิ่งที่ดีทั้งหมด แต่การพิสูจน์สัจจะความจริงเข้าไป นี่ต้องพิสูจน์ก่อน “กาลามสูตร” เห็นไหม ไม่ให้เชื่อแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ให้ประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เห็นจริงเห็นจรงอันนั้น

อันนี้ไม่เชื่อนะ ไม่เชื่อ ปฏิเสธ พวกเราก็คือของเขาเข้าไปไม่ถึง ของเขาอยู่แค่นั้นเอง เพราะว่าขนาดทำแล้ว เป็นชาวพุทธแต่ไม่เชื่อเรื่องนรกสวรรค์ เป็นชาวพุทธ ว่าการเกิดการตาย ตายแล้วสูญ นี่เป็นชาวพุทธ มันก็แปลกอยู่ เป็นชาวพุทธอย่างไร เขาเชื่ออย่างนั้นของเขาจริงๆ แล้วเป็นชาวพุทธด้วย แล้วว่ามีความสุขของเขา เราก็มีความสุขของเราละ

ฉะนั้นถึงต้องปล่อยไว้ กรรมใครกรรมเขา วิบากของกรรม วิบากคือผลไง กรรมคือการกระทำ วิบาก ผลที่มันเกิดขึ้นมา ผลมันตกผลึกเป็นความเชื่อของใจขึ้นไป แล้วจะแก้ไขใจดวงนั้นขึ้นไปเรื่อยๆ เขาแก้ไขใจดวงนั้นเพื่อประสบการณ์ไปเรื่อยๆ ถ้าเขาแก้ไขได้ ถ้าแก้ไขไม่ได้ ก็ความเห็นของเขาเป็นเท่านั้น เอวัง